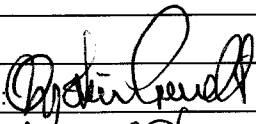
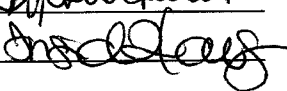

KSK-notat nr.: 30/2012 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	AS Eidefoss/Skjerungsåa kraftverk		Middelthuns gate 29
Fylke/kommune:	Oppland/Sel		Postboks 5091 Majorstua 0301 OSLO
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.: 	Telefon: 22 95 95 95 Telefaks: 22 95 90 00
Saksbehandler:	Torleiv Yli Myre	Sign.: 	E-post: nve@nve.no Internett: www.nve.no
Dato:	06 JUN 2012		Org. nr.: NO 970 205 039 MVA
Vår ref.:	NVE 200705825-19		Bankkonto: 0827 10 14156
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Søknad om tillatelse til bygging av Skjerungsåa kraftverk i Sel kommune, Oppland fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	9
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	11
NVEs vurdering	16
NVEs konklusjon	24

Sammendrag

AS Eidefoss søker i samarbeid med grunneierne om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Skjerungsåa kraftverk i Sel kommune i Oppland fylke. Det søkes også om tillatelse etter energiloven for bygging og drift av kraftverket.

Kraftverket vil utnytte et nedbørfelt på 14,4 km². Middelvannføringen er beregnet til 200 l/s og alminnelig lavvannføring er beregnet til 15 l/s. 5-persentil for sommervannføring er 50 l/s og 5-persentil for vintervannføring er 8-10 l/s. Søker har foreslått slipp av minstevannføring på 30 l/s i perioden 1. mai – 30. september og 15 l/s resten av året. Kraftverket vil ha en slukeevne på 300 l/s som tilsvarer ca. 150 % av middelvannføringen. Laveste slukeevne vil være 30 l/s som tilsvarer 15 % av middelvannføringen. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 1,7 MW og vil utnytte et fall på 590 m, mellom inntak på kote 930 og avløp på kote 340. Dette vil gi en midlere årsproduksjon på 6,5 GWh.

Sel kommune har ingen vesentlige merknader til prosjektet. Fylkesmannen i Oppland ønsker at det bores tunnel i den øvre delen av vannveien. FNF-Oppland og gruppen Vern Nedre Otta mener at det

ikke bør gis tillatelse til en utbygging, og mener det må lages en helhetlig plan for småkraftutbygging i Lågens nedslagsfelt.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 6,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De to siste årene har NVE klarert om lag 1,3 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

Gjennom høringsrunden ble det klart at den største konflikten er konsekvensene for naturmangfoldet i Skjerungsåa og Skjerungsåa som landskapselement.

Skjerungsåa utgjør etter NVEs oppfatning et verdifullt landskapselement, da elva er lett synlig fra avstand. På den berørte elvestrekningen vil Skjerungsåa i perioder bli vesentlig redusert som følge av redusert vannføring. I tillegg vil etablering av rørgate i et meget krevende og synlig område gi betydelige terrenginngrep i landskapet.

En bekkekloft med A-verdi, en fossesprøytsone med B-verdi og den sårbare lavarten trådrag er registrert på elvestrekningen som fraføres vann. Rørgaten vil også kunne påvirke en regionalt viktig forekomst av den sårbare lavarten ulvelav. Etter vår oppfatning vil redusert vannføring og legging av rørgate medføre negative konsekvenser for biologiske verdier i og langs elven.

NVE vil i tillegg bemerke at det vil bli en utfordring å finne en akseptabel løsning for framføring av tilløpsrøret over et relativt langt og bratt parti med ustabil steinur.

Selv om tiltaket vil gi positive virkninger gjennom noe økt kraftproduksjon og lokal verdiskapning, mener NVE at disse fordelene ikke oppveier de nevnte ulempene. NVE mener at konsekvensene ved bygging av kraftverket vil være store for landskapsverdier og biologisk mangfold.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene ved tiltaket ikke overstiger ulempene for allmenne og private interesser. Ulempene står etter vårt syn ikke i forhold til kraftproduksjonen på ca. 6,5 GWh/år som kraftverket vil gi etter foreliggende planer eller øvrige positive effekter av en utbygging. Kravet i vannressursloven § 25 er dermed ikke oppfylt og konsesjon til Skjerungsåa kraftverk kan ikke gis.

Søknad

NVE har den 29.06.2009 mottatt søknad fra Leif Arne Storrustløkken, Hans Svastuen, Erik Fredheim, Richard Høiberg og Anders Formo om tillatelse til bygging av skjerungsåa kraftverk. I brev til NVE av 10.02.2010 går det frem at A/S Eidefoss AS trer inn som konsesjonssøker gjennom avtale med fallrettseierne.

A/S Eidefoss søker om følgende:

"1. Etter vannressursloven § 8, om tillatelse til:

- å bygge inntakskonstruksjon på kote 930 nedenfor Putten seter som vist på vedlegg*
- legge 1800 m med tilløpsrør fra inntak til kraftstasjon*
- Bygge kraftstasjon på kote 330 med installert effekt inntil 1700 kW og avløp til Skjerungsåa*

2. Etter energilova om tillatelse til:

- Bygging og drift av Skjerungsåa minikraftverk som beskrevet i søknaden. Flere opplysninger om dette kan ettersendes hvis behov.*

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av den vedlagte søknaden med vedlegg."

Skjerungsåa kraftverk, hoveddata		
TILSIG	Hovedalternativ	
Nedbørfelt	km ²	14,4
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	6,18
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	14,00
Middelvannføring	l/s	200
Alminnelig lavvannføring	l/s	15
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	50
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	8-10
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	930
Avløp	moh.	340
Lengde på berørt elvestrekning	m	2200
Brutto fallhøyde	m	590
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	1,4
Slukeevne, maks	l/s	300
Slukeevne, min	l/s	30
Tilløpsrør, diameter	mm	400
Tilløpsrør lengde	M	1800
Installert effekt, maks	kW	1700
Brukstid	Timer	8100
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,1
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	5,4
Produksjon, årlig middel	GWh	6,5
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad	mill.kr	14,5
Utbyggingspris	kr/kWh	2,3

Skjerungsåa kraftverk, elektriske anlegg		
GENERATOR		
Ytelse	kW	1700
Spenning	kV	0,69
TRANSFORMATOR		
Ytelse	kVA	2000
Omsetning	kV/kV	0,69/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)		
Lengde	Km	0,1
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. jordkabel		Jordkabel

Høring og distriktsbehandling

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Sel kommune har i kommunestyremøte den 17.12.2009 vedtatt følgende:

"Sel kommunestyre har ikke vesentlige merknader til det omsøkte prosjektet."

Fra saksutredningen siterer vi følgende:

"Vurdering:

Søkerne har jordbruk som hovednæring. Lønnsomheten innen jordbruket går nedover samtidig som prisen på strøm øker. Formålet med tiltaket er å få flere bein å stå på samt å styrke næringsgrunnlaget for gardsdrifta.

Fordelene ved tiltaket er av økonomisk og bosetningsmessig karakter. Det medfører en ny energiproduksjon på ca. 6,5 GWh i område som er et underskuddsområde når det gjelder produksjon, gårdsbruk får flere bein å stå på og det bidrar til å opprettholde bosettingen. Tiltaket vil også ha en mindre sysselsettingseffekt både i byggetiden og under drift. For Sel kommune vil en utbygging kun ha økonomisk betydning i form av eiendomskatt.

Det kan være god økonomi for grunneier i slike prosjekter. Små kraftverk blir markedsført som produsenter av miljøvennlig kraft. Dette er kraftproduksjon uten skadelige utslipp til miljøet, men i likhet med alle andre inngrep har også denne utbyggingen sine konsekvenser for miljøet.

Ulempene ved tiltaket er knyttet til redusert vannføring på den berørte elvestrekningen og de ulemper det fører til for natur og miljø, i tillegg det visuelle med delvis synlig rørgate på en kortere strekning.

Skjerungsåa er en bekkekløft. Bekkekløfter er ofte attraktive landskapselementer og de har ofte et rikt artsmangfold. I Skjerungsåa finnes innslag av fuktrevende vegetasjon og arter som kan bli negativt påvirket av redusert vannføring og mangel på fossesprøyt. Det er funnet to arter som er plassert under Sårbar arter som rødlisteart. Dette er arter som i følge kriteriene har høy risiko for utdøing (Ved bruk av E-kriteriet - 10% sansynlighet for utdøing innen 100 år). Det er også funnet fire arter som er rødlistet som Nær truet. Dette er arter som i følge kriteriene ligger tett opp til å kvalifisere for de tre ovennevnte kategoriene for truethet, eller som trolig vil være truet i nær fremtid (Ved bruk av E-kriteriet - 5% sansynlighet for utdøing innen 100 år).

Alle har ansvar for å ta vare på sårbare og nær truede arter. Ved en utbygging må en sette krav til en minstevannføring som gjør dette mulig. Restvannføringen i sommerperioden er av betydning for fuktrevende vegetasjon. Derfor bør utbygger vurdere en økt restvannføring i slutten av juli til starten av oktober og i kritisk tørre år/perioder. Utbygger bør vurdere å bore vannveien der dette er foreslått som alternativ. Dette kan være viktig da noen arter kan få redusert negativ virkning ved boring. Boring av deler av vannveien og vurdering av restvannføring er viktige tiltak fordi de kan være med på å stanse tapet av det biologiske mangfoldet.

Eventuelle positive effekter av redusert vannføring kan en se bort fra. Det er de mest fuktrevende miljøene som er sjeldnest og som vil kunne bli mest berørt i denne sammenheng, og noen mindre fuktrevende arter og miljøer vil kunne få sine behov dekket langs ulike gradienter langs Skjærungsåa.

Elvene er en lokalressurs som grunneierne kan utnytte. Administrasjonssjefen mener det er positivt at grunneierne selv står som utbyggere. Det gjør at verdiene som blir skapt vil bli i kommunen.

Ved vurdering av konsekvenser ved brudd på dam og trykkrør skriver utbygger at dammen er en ren inntaksdam og ikke har større vannvolum enn maks 100 – 150m³. Tidligere i konsesjonssøknaden er inntaket beskrevet og her står det at arealet i inntaksdammen blir ca. 250 m² og dybden ca. 3,0 m. Vannmengden i inntaksdammen vil bli ca. 8-900m³. Ut i fra det mener administrasjonssjefen at det blir en inntaksdam med vannvolum på 8-900m³.

Området ligger i LNF-område i kommunenplanen, deler av området ligger i kommunedelplan Ula-Dovre grense som LNF-område. Administrasjonssjefen mener tiltaket ikke i noen stor grad er i konflikt med lokale interesser. Det er få eller ingen som går tur i området. Elva er ikke fiskeførende på strekningen som er berørt. Det vil kunne være noen negative konsekvenser for jaktutøvelsen i anleggsperioden, men anleggsperioden er kun en begrenset periode.

Det vil være hytter nær inntaksdammen, men ut fra den profilen elva har i landskapet antar en at de ikke vil oppleve anlegget som negativt. Rørtraseen vil sees fra andre siden av dalen. Det er positivt at rørtraseen er lagt langs eksisterende kraft linje, ulempen er at det blir en større trasee som kan eksponerer seg mer. Det er viktig at det velges materiale på rørtraseen så den ikke stikker seg unødig fram i landskapet. Kabeltraseen fra kraftstasjonen til eksisterende kraftlinje er planlagt som jordkabel, det er positivt."

Fylkesmannen i Oppland har i brev av 11.12.2009 kommet med følgende uttalelse:

"(...)

Naturmiljø

Virkningene av utbyggingen på naturmiljø er utredet av Anders Breili på oppdrag fra søker. Innen influensområdet har han registrert to bekkekløftområder som er gitt henholdsvis verdiene A og B som naturtypelokalitet. Det mest verdifulle området er øvre del av elvas kløft mellom kote 720 — 870 m.o.h.

Verdiene er primært knyttet til botaniske forekomster, særlig lav. Det er registrert en rekke lavarter i området hvorav seks er oppført på den Norske rødlisten. Dette er trådragg (VU) (ikke verifisert observasjon), ulvelav (VU), kort trollskjegg (NT), sprikskjegg (NT), furuskjell (NT) og gryntjafs (NT).

Det er også funnet krevende lungeneversamfunn. Utredningen antar at flere fuktighetskrevede lavarter vil kunne bli skadet som følge av mindre fossesprutpåvirkning ved en utbygging.

Spesielt perioden fra slutten av juli til første del av oktober er vurdert som problematisk for lavfloraen. Det foreslåtte minstevannslippet er i rapporten vurdert som lite i forhold til å kunne gi fossesprut av betydning, men det påpekes en stor usikkerhet knyttet til vurderingen av konsekvensene av redusert vannføring for lavfloraen i området. Det er trolig tvilsomt om dette kan økes til et nivå som gir nevneverdig effekt uten at grunnlaget for vannkraftutbyggingen faller bort. Det påpekes videre at forekomsten av ulvelav kan bli påvirket av anleggsarbeider med rørgaten, dersom det ikke bores sjakt gjennom Putthaugen.

Det er registrert hekkende fossefall i området, og utredningen konkluderer med at den sterke vannføringsreduksjonen kan være uheldig for denne.

Friluftsliv og landskap

Store deler av den berørte elvestrekningen er vanskelig tilgjengelig for mennesker. Det må derfor antas at det er lite ferdsel på store deler av elvestrekningen. Unmtaket er et spennende landskapselement i elvegjelet på den øvre strekningen. Denne utbyggingsstrekningen går gjennom et område med fritidsboliger og fjellstue om denne blir brukt. Redusert vannføring vil begrense opplevelsesverdien av elvekløften. Dersom rørgaten ikke legges i boret sjakt gjennom Putthaugen, vil rørgaten og også inngrep knyttet til etablering av rørgaten prege elvekløften. Vi er av den oppfatning at det ved en evt. konsesjon bør kreves at rørgaten føres i boret sjakt gjennom Putthaugen, både av hensyn til landskapsvirkningen og for å unngå skader på verdifull vegetasjon i den svært viktige naturtypelokaliteten som rørgaten ellers må legges i. Rørgaten nedover dalsiden mot kraftstasjonen vil ligge eksponert for innsyn, og vi ser det som viktig at det blir lagt vekt på å dempe den visuelle virkningen av denne. I følge søknaden vil kostnadene med å bore sjakt på hele fallstrekningen bli så store at prosjektet da blir uaktuelt. Det opplyses at det vil bli valgt farge for å dempe landskapsvirkningen av rørgaten. Vi forutsetter at NVE gjennom sin oppfølging av en evt. utbygging legger stor vekt på landskapstilpasning av prosjektet.

Forurensning

Meldingen gir ikke informasjon omkring støy eller i hvilken grad anleggsarbeidene vil medføre fare for forurensning. Det framgår ikke av meldingen hvilke støynivå omgivelsene utsettes for. Ved vesentlig støyulempe for omgivelsene kan Fylkesmannen kreve konsesjonsbehandling etter forurensningslovens § 11. Med utgangspunkt i veiledende grenseverdier for støy vil Fylkesmannen foreta en skjønnsmessig vurdering av støy i forhold til aktuelle brukerinteresser. Dersom kraftverket ikke medfører støy med styrke over 37 dB, vil det ikke utløse behov for behandling etter forurensningslovens bestemmelser. Skulle kraftverket medføre støy av større styrke, må det sendes melding til Fylkesmannen for nærmere vurdering. Som et minimum må meldingen inneholde beregning av utvendig lydnivå ved kraftstasjonen og ved den mest utsatte bebyggelse. Dersom det i anleggsperioden skal utføres arbeid som kan medføre fare for forurensning, må dette også meldes til Fylkesmannen for vurdering. Vi kan ikke se andre forhold ved kraftverksplanene som utløser behov for behandling etter forurensningsloven.

Samfunnssikkerhet

Rørgaten fører ned til kraftstasjon plassert like ovenfor E6. Med den store fallhøyden vil vanntrykket i rørgaten være svært høyt. Konsekvensene av et evt. rørbrudd hvor vannstrålen kan nå E6 vil kunne være stor. Det er i søknaden oppgitt at det vil bli installert rørbruddsventil som automatisk stenger ved rørbrudd, og at dette vil hindre skade ved evt. brudd på røret. Fylkesmannen forutsetter at NVE gjennom sin byggesaksbehandling av et evt. kraftverk vil vurdere de tekniske løsninger som velges, og nøye påse at hensynet til sikkerhet ivaretas.

Oppsummering

Fylkesmannen mener miljøulempene ved den omsøkte utbyggingen i Skjerungsåa er akseptabel i forhold til nytteverdien ved kraftproduksjonen. Vi forutsetter at NVE ved en evt. konsesjon følger opp prosjektet i forhold til sikkerhet og landskapstilpassning gjennom sin byggesaksbehandling av prosjektet. I en evt. konsesjon for utbygging må det stilles følgende vilkår:

- Driftsvannet føres i boret sjakt gjennom Putthaugen
- Slipp av minstevannføring forbi inntaksdammen som foreslått i søknaden
- Standard naturforvaltningsvilkår”

Oppland fylkeskommune har i brev av 21.12.2009 kommet med følgende uttalelse:

”Forholdet til automatisk fredete kulturrinner

Ut i fra våre arkiv har vi ikke kjennskap til at tiltaket vil berøre automatisk fredete kulturminner. Den øvre delen av området er befart tidligere i forbindelse med reguleringsplan for Putten seter. Ved befaringen ble det ikke påvist automatisk fredete kulturminner.

Rørtraseen er planlagt i en svært bratt li. Potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner vurderes som lavt. Vi vil ikke kreve at undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 oppfylles før det gis konsesjon for tiltaket.

Dersom det skjer endringer i prosjektet med hensyn til arealbruk, må det foretas ny vurdering av behovet for arkeologisk befaring.

Forholdet til nyere tids kulturminner

I tilknytning til den planlagte kraftstasjonen skal det ha stått et kvernhus (SEFRAK-id 5170006240). Kverna skal visstnok være en ruin. Kulturminnemyndighetene i Oppland fylkeskommune er ikke kjent med hvorvidt det er verneverdier knyttet til kverna.

I utredningens punkt 3.8 s. 19 heter det at "...Ingen kjente kulturminnevern berøres av utbyggingen."

Videre heter det på side 7 at "...Nede ved E6 ligger resten av et gammelt nedlagt kraftverk som utnyttet vann på en kortere strekning i nedre del." Alderen og eventuell verneverdi ved kraftverket er ikke kjent.

På side 11, avsnitt 2.2.6, heter det at "... (kraftstasjonen) blir tilpasset nærliggende bygg. "Det framgår ikke hvorvidt en referer til kverna, den tidligere kraftstasjonen eller andre bygninger i området.

Kulturminnemyndighetene i Oppland fylkeskommune mener utredningen er mangelfull med hensyn til beskrivelse av kjente bygninger og SEFRAK-registreringer som blir berørt av tiltaket.

Det er heller ikke foretatt verdivurderinger av de ulike objektene. Vi vil anbefale at disse forholdene utredes nærmere før det gis konsesjon til tiltaket.

Regionalenheten har ingen merknader til konsesjonssøknaden."

Forum for Natur og Friluftsliv i Oppland (FNF-Oppland) har i brev av 18.12.2009 kommet med følgende høringsuttalelse:

"Forum for Natur og Friluftsliv i Oppland støtter Fylkesmannen i Oppland sitt forslag om helhetlig vurdering av Gudbrandsdalslågen med sideelver, og at de gjenværende urørte delene vernes ved en ny supplerende av verneplanen/omlegging av samlet plan.

Det arbeides nå med flere planer om kraftverk i Lågens nedslagsfelt, blant flere er den gjeldende saken på høring - Skjerungsåa kraftverk i Sel kommune. Etter vårt syn er det svært viktig at alle disse planlagte inngrepene vurderes under ett og ikke enkeltvis. En bit for bit-utbygging av vassdragene vil på flere måter være svært uheldig, og det vil være stikk i strid med vanddirektivets mål om helhetlig vassdragsforvaltning. Hver for seg vil disse utbyggingene kunne gi store negative konsekvenser for naturmangfold og friluftsliv. Sumvirkningene av alle de planlagte inngrepene vil trolig kunne bli svært omfattende.

Vi frykter at en nyetablering av et kraftverk i Skjerungsåa vil gi negative konsekvenser for naturmiljøet i elva. Spesielt ser vi at to lokaliteter er kartlagt etter DN's håndbok 13 som bekkeløfter med verdi A og B, og en C-lokasjon av gråor-heggeskog. Det er innslag av gammelskog og fossesprøytoner, og med 6 lavarter på rødliste 2006. Vi kan også lese i vedlagt rapport om virkninger for naturmiljø at - «Det er stor usikkerhet knyttet til konkrete virkninger av redusert vannføring og inngrep i forbindelse med rørgate». Dette tilsier etter vårt syn at området bør forbli urørt.

Forum for Natur og Friluftsliv Oppland sin motstand mot utbyggingsplanene tilknyttet sideelver til Gudbrandsdalslågen i tillegg til sannsynlige negative konsekvenser av denne enkeltutbyggingen, medfører at vi ber om at utbyggingsprosjektet skrinlegges. Vi mener at utbyggingen heller ikke vil være samfunnsmessig nødvendig av hensyn til behovet for ny kraft. Energisparing for frigjøring av energi og effektivisering av eksisterende kraftverk for økt energiproduksjon vil etter vårt syn i fremtiden være viktigere tiltak enn ny produksjon med negative konsekvenser for friluftsliv og natur."

Vern Nedre Otta har i e-post av 20.12.2009 kommet med følgende uttalelse:

"Vernegruppa Vern Nedre Otta har gjort seg kjent med utsendte høringsdokumenter og ønsker å gi følgende høringsinnspill:

Vern Nedre Otta støtter Fylkesmannen i Oppland sitt forslag om helhetlig vurdering av Gudbrandsdalslågen med sideelver, og at de gjenværende urørte delene vernes ved en ny supplerende av verneplanen/omlegging av samlet plan.

Det arbeides nå med flere planer om kraftverk i Lågens nedslagsfelt, blant flere er den gjeldende saken på høring - Skjerungsåa kraftverk i Sel kommune. Etter vårt syn er det svært viktig at alle disse planlagte inngrepene vurderes under ett og ikke enkeltvis. En bit for bit-utbygging av vassdragene vil på flere måter være svært uheldig, og det vil være stikk i strid med vanddirektivets mål om helhetlig vassdragsforvaltning. Hver for seg vil disse utbyggingene kunne gi store negative konsekvenser for naturmangfold og friluftsliv. Sumvirkningene av alle de planlagte inngrepene vil trolig kunne bli svært omfattende.

Vi frykter at en nyetablering av et kraftverk i Skjerungsåa vil gi negative konsekvenser for naturmiljøet i elva. Spesielt ser vi at to lokaliteter er kartlagt etter DN's håndbok 13 som

bekkekløfter med verdi A og B, og en C-lokasjon av gråor-heggeskog. Det er innslag av gammelskog og fossesprøytsoner, og med 6 lavarter på rødliste 2006. Vi kan også lese i vedlagt rapport om virkninger for naturmiljø at - «Det er stor usikkerhet knyttet til konkrete virkninger av redusert vannføring og inngrep i forbindelse med rørgate». Dette tilsier etter vårt syn at området bør forbli urørt.

2010 er FNs internasjonale år for vern av naturens mangfold. Å sikre naturmangfoldet er også høyt prioritert i Miljøverndepartementets budsjett for kommende år. Videre utbygging av vassdragsnatur i Norge er stikk i strid med både nasjonale og internasjonale intensjoner.

Utbyggingsplanene tilknyttet sideelver til Gudbrandsdalslågen i tillegg til negative konsekvenser av denne enkeltutbyggingen, medfører at vi ber om at utbyggingsprosjektet skrinlegges. Vi mener at utbyggingen heller ikke vil være samfunnsmessig nødvendig av hensyn til behovet for ny kraft. Energisparing for frigjøring av energi og effektivisering av eksisterende kraftverk for økt energiproduksjon vil etter vårt syn i fremtiden være viktigere tiltak enn ny produksjon med negative konsekvenser for friluftsliv og natur.

Norge har en særpreget og svært variert vassdragsnatur. Store kontraster gir stort mangfold i naturtyper der elver og vann er viktige, både med hensyn til biomangfold, geomangfold og landskap. Det er også et særtrekk at vi fortsatt har mye urørt vassdragsnatur. Et særtrekk som i skremmende grad er i ferd med å forsvinne i denne bit-for-bit utbyggingen.”

Søkers kommentar til høringsuttaalelsene

Søker har i brev av 10.02.2010 kommentert de innkomne høringsuttaalelsene slik:

”Sel kommune:

Boring av sjakt i øvre del av vannvei.

Dette er et alternativ som vil bli vurdert kun hvis det byr på store problemer å føre fram rørgate på den aktuelle strekningen. Hvis det blir aktuelt med boret sjakt vil dette for det første fordyre prosjektet med ca. 20 %, og vi får samtidig en dårligere løsning driftsmessig med overganger i begge ender av sjakt. Det er også stor usikkerhet om fjellkvaliteten er av en slik art at det lar seg gjennomføre på en god måte.

I tillegg vil det bli en del ekstra vegbygging i urørt terreng for å få fram borerigg og utstyr som skal til for sjaktboringen. Når det gjelder synligheten av en rørgate på den strekningen som eventuelt kan bores, er den minimal. En befaring vil vise dette. Vi ser på denne foreslåtte løsningen som en kriseløsning hvis det blir problematisk med rørgate på denne strekningen.

Øket restvannføring fra slutten av juli og ut september.

Det vil i denne perioden fortsatt være betydelig vannføring i de to sidebekkene som kommer inn nedenfor dammen, slik at det vil være langt over minstevannføring i denne perioden uansett. Middelvannføringen i hovedvassdraget er også større enn slukeevnen i første del av perioden.

Vannvolum i inntaksdam.

Damhøgden blir inntil 3 meter og fribord ned til vannspeil er 0,5 m som det står i vedlegg 5. Det vil si at på det dypeste fra dam og 3-4 meter bakover er det 2,5 m, men fra der og til øvre ende av oppdemmet areal er det ganske grunt, anslagsvis skrår det fra 0,8 og jevnt mot 0,0. Så

hvis en regner at gjennomsnittsdybde på 20 % av arealet er 2,5 m og gjennomsnittsdybden på de resterende 80 % er $(0,8 + 0,0)/2 = 0,4$ m, får vi et totalt damvolum på ca. 200 m³.

Fylkesmannen i Oppland:

Boring av sjakt i øvre del av vannvei.

Dette er et alternativ som vil bli vurdert kun hvis det byr på store problemer å føre fram rørgate på den aktuelle strekningen. Hvis det blir aktuelt med boret sjakt vil dette for det første fordyre prosjektet med ca. 20 %, og vi får samtidig en dårligere løsning driftsmessig med overganger i begge ender av sjakt. Det er også stor usikkerhet om fjellkvaliteten er av en slik art at det lar seg gjennomføre på en god måte.

I tillegg vil det bli en del ekstra vegbygging i urørt terreng for å få fram borerigg og utstyr som skal til for sjaktboringen. Når det gjelder synligheten av en rørgate på den strekningen som eventuelt kan bores, er den minimal. En befaring vil vise dette. Vi ser på denne foreslåtte løsningen med boring som et større naturinngrep på grunn av vegbyggingen, og av den grunn er det en kriseløsning hvis det blir problematisk med rørgate på denne strekningen.

Rørgaten vil ikke gå i selve elvekløften på noen strekning, og byggingen av rørgata vil nok måtte skje med helikopterfrakt over store deler av strekningen slik at det vil ikke bli bygget anleggsveg på den bratteste og mest synlige strekningen.

Støy fra kraftverk.

Kraftverksbygget vil bli utformet og lydisolert på en slik måte at vi unngår støy over 37 dB og dermed behandling etter forurensingsloven. Det vil også bli et dykket avløp, noe som hindrer lydlekkasje i avløpet. Vi vil få foretatt beregninger av lydnivå og nødvendig lydisolering av bygget.

Oppland fylkeskommune:

Gammelt kraftverk:

Det planlagte kraftverket og rørgate vil ikke berøre restene av det gamle kraftverket på noen som helst måte. Når det gjelder det omtalte gamle kraftverket er det bare betongrester som ligger igjen.

Kvern/mølle:

Det skal ligge rester av et gammelt saghus/kvernhus i området, men det er på det rene at det var på østsiden av elva, altså på motsatt side av der det nye anlegget er planlagt og vil dermed ikke bli berørt i det hele tatt. Dette er dokumentert ved gamle bilder og personer som husker plasseringen. Ingen av de lokalkjente og grunneiere kan med sikkerhet si akkurat hvor dette ligger. Dette vil kunne klarlegges ved en befaring.

Forum for Natur og Friluftsliv Oppland:

Helhetlig vurdering av Gudbrandsdalslågen med sideelver:

FNF-Oppland støtter Fylkesmannen i Oppland sitt forslag om helhetlig vurdering av Gudbrandsdalslågen med sideelver. Vi vil da peke på hva Fylkesmannen sier i sin høringsuttalelse til "Konsesjonssøknad for Skjerungsåa kraftverk": "Fylkesmannen mener

miljøulempene ved den omsøkte utbyggingen i Skjerungsåa er akseptabel i forhold til nytteverdien ved kraftproduksjonen"

Utover dette kan vi også si at den næringsfattige Skjerungsåa ikke tilfører det næringsrike hovedvassdraget noe i form av gyteområder eller oppvekstområder for fisk på den strekningen som er berørt.

Vern Nedre Otta:

Vern Nedre Otta støtter Fylkesmannen i Oppland sitt forslag om helhetlig vurdering av Gudbrandsdalslågen med sideelver.

Vi vil da peke på hva Fylkesmannen sier i sin høringsuttalelse til "Konsesjonssøknad for Skjerungsåa kraftverk" : "Fylkesmannen mener miljøulempene ved den omsøkte utbyggingen i Skjerungsåa er akseptabel i forhold til nytteverdien ved kraftproduksjonen.

Utover dette kan vi også si at den næringsfattige Skjerungsåa ikke tilfører det næringsrike hovedvassdraget noe i form av gyteområder eller oppvekstområder for fisk å den strekningen som er berørt."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Søker er A/S Eidefoss. Grunneierne på den berørte elvestrekningen ved Skjerungsåa har i etterkant av innsendt søknad inngått felles avtale om å leie ut grunn og fallrettighetene til AS Eidefoss. AS Eidefoss er et regionalt energiselskap som eies av Vågå, Sel, Dovre, Lom og Lesja kommuner. Selskapets formål er produksjon, overføring og omsetning av energi.

Om søknaden

A/S Eidefoss søker etter vannressursloven om tillatelse til å utnytte et fall på 590 m i Skjerungsåa mellom kote 930 og kote 340 til kraftproduksjon. Kraftverket er planlagt med installert effekt på maksimalt 1,7 MW og vil gi en årlig middelproduksjon på 6,5 GWh. Utbyggingen vil berøre om lag 2,2 km av Skjerungsåa. Formålet med utbyggingen er å øke inntektene for søker og grunneiere, samt å bidra til økt kraftproduksjon.

Det er også søkt etter energiloven om tillatelse til bygging og drift av Skjerungsåa kraftverk.

Beskrivelse av området

Skjerungsåa er ei nordøstlig sideelv til Lågen og munner ut i hovedvassdraget noe nedenfor tettstedet Sel. Vassdraget ligger i Sel kommune i Oppland. Nedbørfeltet til Skjerungsåa kraftverk er 14,4 km², og strekker seg opp til kote 1428. Nedstrøms inntaket er elva i grove trekk sørlig eksponert, bortsett fra et elvejuv som går i sørvestlig retning fra om lag kote 750 til kote 850. Terrenget er dominert av tynt jorddekt berg, rasmark/blokkur, skrenter og bart fjell. Utbyggingsstrekningen er relativt utilgjengelig og har et urørt preg.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Øvre del av utbyggingsstrekningen er påvirket av seterdrift ved Putten sæter. Beite og hogst har bidratt til å påvirke vegetasjonen i øvre deler av influensområdet. Det er også bygd en del hytter i området Putten sæter. Det går en kraftledning på vestsiden av Skjerungsåa langs utbyggingsstrekningen. Det ligger rester etter et gammelt nedlagt kraftverk nede ved E6 som utnyttet vann på en kortere strekning i nedre del av vassdraget.

Teknisk plan

Inntak

Inntaket i Skjerungsåa er planlagt på kote 930. Inntaket er planlagt som en betongbuedam med fast overløp. Bredde på damkonstruksjon vil bli 5-6 meter og største høyde på 3 meter. Inntaksbassenget vil få et volum på ca. 200 m³ og dekke et areal på ca. 250 m².

Rørgate

Fra inntaket på kote 930 er det planlagt i hovedsak rørgate i dagen ned til kote 340. Rørgata vil graves ned der dette er mulig. Det er bare terrenget i den øverste ¼-delen av traseen som kan være egnet for nedgravning av rørgate, mens resterende del av traseen består for det meste av fjell i dagen og steinur. Det er også vurdert boring av sjakt over en kortere strekning gjennom Putthaugen, men dette anses som et svært fordyrende element av søker.

Det vil bli behov for sprengning av enkelte steinblokker og eventuelt fjell over en kort strekning på 50-100 meter for å få en jevn overgang der terrenget heller ned mot elva.

Rørgaten antas å bli plassert i konsekvensklasse 1 eller 2 grunnet at E6 og bebyggelse/gårdsbruk ligger nedenfor ura. Planer for legging av rørgate må da legges frem for NVE av godkjent rådgiver som vil ha ansvaret for å dokumentere at dette kan gjøres på en tilstrekkelig sikker måte, jf. § 5-15 i forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg og retningslinjer for stenge- og tappeorganer, rør og tverrslagsporter.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt nede ved E6, på vestsiden av Skjerungsåa. Kraftstasjonen vil få en grunnflate på 35m². Det er planlagt installert en peltonturbin på 1,7 MW, med maks slukeevne på 0,3 m³/s. Til sammenligning er middelvannføringen beregnet til 0,2 m³/s. Minste slukeevne i kraftverket vil bli på 0,03 m³/s.

Elektriske anlegg

Anlegget vil ha en generator med ytelse 1,7 MVA og en spenning på 0,69 kV. Transformatoren vil ha en ytelse på 2,0 MVA og en omsetning på 0,69/22 kV/kV. Kraftoverføringen vil skje via en 150 m lang jordkabel til eksisterende 22 kV linje. AS Eidefoss er selv områdekonsesjonær, og det vil ikke bli behov for å oppruste eksisterende nett som følge av kraftutbyggingen.

Veier

Det er allerede veg til planlagt kraftstasjon. Det må imidlertid bygges 100-150 meter ny veg ned til planlagt inntak fra eksisterende veg. Det vil også måtte ryddes noe steinblokk for adkomst langs rørtrase under anleggsperioden. Det vil ikke bygges permanent veg i rørtraseen, men ryddes i den grad det er nødvendig for atkomst med terrenggående utstyr ved bygging av rørtraseen.

Massetak og deponi

Søker opplyser at det ikke vil bli behov for massetak eller deponi av noe størrelse i dette prosjektet. Det ubetydelige masseuttaket ved en eventuell boret strekning av vannveien vil bli veldig lite da det her er snakk om små dimensjoner, maks 0,5 m i diameter. Vegbyggingen vil ikke gi overskuddsmasser i det hele tatt.

Hydrologiske virkninger

Nedbørfeltet til det planlagte inntaket er på 14,4 km². Middelvannføringen er beregnet til 0,2 m³/s. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 15 l/s og 5-percentilen for sommer og vintersesongen er angitt til henholdsvis 50 l/s og 8-10 l/s.

Søker har foreslått en minstevannsføring forbi inntaket på 30 l/s i perioden 1.mai – 30. september og 15 l/s resten av året.

I et middels år vil det være overløp over inntaket i 91 døgn, mens kraftverket vil måtte stå i 30 døgn. Det vil fraføres vann over en strekning på 2,2 km.

Middelvannføringen i to tilløpsbekker 2-300 meter nedstrøms inntaket er av søker beregnet til 23 l/s, som vil komme i tillegg til minstevannføringen.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Skjerungsåa kraftverk til ca. 6,5 GWh fordelt på 1,1 GWh vinterproduksjon og 5,4 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 14,5 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 2,3 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vårt kostnadsoverslag ligger 20-30 % høyere enn søkers beregninger.

Søker oppgir å ha brukt vannmerke 777 Ula. Dette refererer til et gammelt nummereringssystem. Søker har trolig brukt en vannføringsserie fra vannmerket 2.190 Urda fra perioden 1924-1929. Denne målestasjonen lå i nabovassdraget til Skjerungsåa. Det at målingene er gamle, og at de er gjort over en såpass kort tidsperiode gjør at det hydrologiske grunnlaget må sees på som noe usikkert.

Søker har beregnet et feltareal på 14,4 km². Vi har kommet frem til et feltareal på om lag 12-12,5 km². Dette gir et midlere årstilsig på 4,9 mill. m³, altså omtrent 20 % mindre enn det søker har lagt til grunn.

Ettersom det hydrologiske grunnlaget for søkers produksjonsberegninger ser noe usikkert ut, har vi gjort produksjonsberegninger basert på tilsigsserier fra fire vannmerker som er brukt som sammenligningsstasjoner for andre konsesjonssøkte kraftverk: 2.190 (samme som søker), 2.303 Dombås, 2.284 Sælatunga og 2.304 Jora. Vi har ikke vurdert disse vannmerkene egnethet, men valgt dem ut fordi de er brukt til å beskrive tilsiget til andre konsesjonssøkte kraftverk i området.

Dersom man legger NVEs kostnadsoverslag til grunn, vil de forskjellige kombinasjonene av forventet tilsig og vannmerke gi en spesifikk utbyggingskostnad på 4-6 kr/kWh. Dersom søkers kostnadsoverslag legges til grunn, vil den spesifikke utbyggingskostnaden ligge på 3-5 kr/kWh. Ved en konsesjon er de søker som er ansvarlig for å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

For å gjennomføre tiltaket vil det i anleggsfasen og i noe tid etterpå bli beslaglagt et areal på ca. 9000 m². Permanent beslaglagt areal vil bli ca. 1200 m².

Grunneierne til berørte arealer har inngått avtale med /AS Eidefoss om at selskpaet kan forestå utbygging og drift av Skjerungsåa kraftverk.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området er avsatt til LNF-område i kommuneplanens arealdel.

Samlet plan (SP)

Utbyggingen berører ikke Samla plan.

Verneplan for vassdrag

Skjerungsåa er ikke vernet gjennom verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

Tiltaket vil ikke påvirke noen inngrepsfrie områder.

Andre verneområder

Deler av nedbørfeltet ligger innenfor Rondane nasjonalpark.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 30.06.2010 sammen med representanter for søker, kommune, Oppland fylkeskommune, FNF-Oppland og Vern Nedre Otta. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Sel kommune hadde ingen vesentlige merknader til prosjektet da saken ble behandlet i kommunestyret 17.12.2009. De mener at fordelene ved utbygging er ny energiproduksjon på ca. 6,5 GWh. I tillegg får gårdsbruk flere bein å stå på og tiltaket bidrar til å opprettholde bosettingen. Videre mener kommunen at ulempene ved tiltaket er knyttet til redusert vannføring på den berørte elvestrekningen og de ulemper det medfører for natur og miljø, i tillegg til det visuelle med delvis synlig rørgate. Kommunen mener at søker bør vurdere en økt restvannføring i slutten av juli til starten

av oktober og i kritisk tørre år/perioder og de bør vurdere å bore vannveien der dette er foreslått som alternativ. Kommunen mener at det er positivt at rørtraseen er lagt langs eksisterende kraftlinje. Ulempen er at det blir en større trasé som bli mer eksponert. De mener derfor at det er viktig at det velges materiale på rørgaten så den ikke stikker seg unødig fram i landskapet.

Fylkesmannen i Oppland (FM) motsetter seg ikke etablering av Skjerungsåa kraftverk, men anbefaler at det stilles krav om at rørledningen føres i boret sjakt gjennom Putthaugen for å ivareta hensyn til landskap og en verdifull naturtype med rødlistede plantearter. Det mest verdifulle området er øvre del av elvas kløft mellom kote 720 og kote 850, der verdiene primært er knyttet til forekomster av lavarter. FM viser til den biologiske utredningen som antar at flere fuktighetskrevenne lavarter vil kunne bli skadet som følge av mindre fossesprutpåvirkning ved utbygging. Spesielt perioden fra slutten av juli til første del av oktober er vurdert som problematisk for lavfloraen. FM viser til at den foreslåtte minstevannsføringen i utredningen er vurdert som liten i forhold til å kunne gi fossesprut av betydning, og at det er stor usikkerhet knyttet til vurdering av konsekvensene av redusert vannføring for lavfloraen i området. FM mener at dersom rørgaten ikke legges i boret sjakt gjennom Putthaugen, vil rørgaten og inngrep knyttet til denne, prege elvekløften. Forekomsten av ulvelav kan også bli påvirket av anleggsarbeidene med rørgaten dersom det ikke bores sjakt. FM påpeker også at det er registrert hekkende fossefall i området, og utredningen konkluderer med at den sterke vannføringsreduksjonen kan få negative konsekvenser for fossefallet.

Oppland fylkeskommune viser til at det skal ha stått et SEFRAK-registrert kvernhus i Skjerungsåa. Kverna skal visstnok være en ruin. Fylkeskommunen er ikke kjent med hvorvidt det er verneverdier knyttet til kverna. Fylkeskommunen mener utredningen er mangelfull med hensyn til beskrivelse av kjente bygninger og SEFRAK-registreringer som blir berørt av tiltaket. Det er heller ikke foretatt verdivurderinger av de ulike objektene. Fylkeskommunen anbefaler at disse forholdene utredes nærmere før det gis konsesjon til tiltaket.

Forum for Natur og Friluftsliv i Oppland (FNF-Oppland) poengterer at det arbeides med flere planer om kraftverk i Lågens nedslagsfelt, og de ønsker at disse planlagte inngrepene vurderes under ett og ikke enkeltvis. En bit for bit-utbygging av vassdragene vil på flere måter være svært uheldig, og det vil være stikk i strid med vanndirektivets mål om helhetlig vassdragsforvaltning. FNF-Oppland frykter at en nyetablering av et kraftverk i Skjerungsåa vil gi negative konsekvenser for naturmiljøet i elva. Det er innslag av gammelskog og fossesprøytoner, og det er registrert 6 rødlistearter. FNF-Oppland viser også til rapporten om virkninger for naturmiljø som sier at det er stor usikkerhet knyttet til konkrete virkninger av redusert vannføring og inngrep i forbindelse med rørgate. FNF-Oppland ønsker at området bør forbli urørt.

Vern Nedre Otta ønsker også en helhetlig vurdering av Gudbrandsdalslågen med sideelver. Utbyggingsplanene tilknyttet sideelver til Gudbrandsdalslågen i tillegg til negative konsekvenser av denne enkeltutbyggingen, medfører at de ber om at utbyggingsprosjektet skrinlegges.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempes

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 6,5 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon.
- Tiltaket vil bidra med å styrke næringsgrunnlaget for tiltakshaverne, opprettholdelse av lokal bosetning og gi skatteinntekter til kommunen.
- Tiltaket vil bidra til lokal aktivitet og verdiskapning, spesielt i anleggsperioden.

Ulemper

- En utbygging vil medføre redusert vannføring i Skjerungsåa, som har en forekomst av naturtypen bekkekløft med nasjonal verdi og en forekomst av naturtypen fossesprøytsone av regional verdi på utbyggingsstrekningen.
- Redusert vannføring vil være negativt for det biologiske mangfoldet knyttet til elva. Det er funnet seks rødlistearter ved elva; trådrag, ulvelav, kort trollskegg, sprikskegg, furuskjell og gryntjafs.
- Framføring av rørgate vil føre til vesentlige terrenginngrep på grunn av vanskelig terreng, blant annet vil den direkte berøre naturtypen bekkekløft og rødlistearten ulvelav.

NVEs vurdering

Søknaden gjelder tillatelse til å bygge et kraftverk i Skjerungsåa, et sidevassdrag til Lågen i Sel kommune. Kraftverket vil etter omsøkte plan gi en årlig produksjon på 6,5 GWh.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Skjerungsåa kraftverk vil utnytte et nedbørfelt på 14,4 km². Middelvannføringen er beregnet til 200 l/s og alminnelig lavvannføring er beregnet til 15 l/s. 5-persentilverdiene for sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 50 og 8-10 l/s.

Elvestrekningen mellom inntak og kraftstasjon vil få sterkt redusert vannføring. Kraftstasjonen er planlagt med maksimal slukeevne på 300 l/s, hvilket tilsvarer 150 % av middelvannføringen, og laveste slukeevne på 30 l/s som tilsvarer 15 % av middelvannføringen. Søker foreslår slipp av minstevannsføring på 30 l/s fra 1. mai – 30. september og 15 l/s resten av året. Med søkers planlagte slukeevne og minstevannsføring, vil kraftverket utnytte ca. 56 % av tilgjengelig vannmengde. Resten vil passere inntaket i form av overløp, minstevannføring og vannføringer lavere enn kraftverkets minste slukeevne. Kraftverket vil ha et restfelt på 1,5 km². Bidraget fra restfeltet vil hovedsakelig komme inn i to tilløpsbekker rett nedenfor inntaket. Søker har beregnet at bidraget fra restfeltet utgjør en middelvannføring på 23 l/s. I lavvannføringsperioder vil bidraget dermed være svært lite merkbart.

Bygging av Skjerungsåa kraftverk vil medføre lengre og hyppigere perioder med lavvannføring på elvestrekningen som fraføres vann. I tillegg vil størrelsen på vannføring i flomtoppene reduseres. I et år med middels vannføring vil det være 91 dager med tilløp større enn maksimal slukeevne og 30 dager med tilrenning lavere enn minste slukeevne.

Landskap

Skjerungsåa utgjør et markert landskapselement. Områdets landskapsverdi kommer blant annet frem i høringsuttalelsene hvor flere av høringspartene vurderer utbyggingen av Skjerungsåa til å være negativ for landskapsverdiene. Området er godt synlig fra omkringliggende arealer, og både elva med rennende vann og selve elvekløften er verdifulle landskapselementer i et område som er preget av steinurer.

Terrenginngrepene i forbindelse med etablering av rørgate i den bratte dalsiden kan bli omfattende. Spesielt vil det være store utfordringer med fremføring av rørgate mot bekkekløften og der rørgaten er tenkt lagt langs kraftlinjen ned mot kraftstasjonen.

Tiltakshaver har sett på flere ulike alternativer til rørgate som innebærer å bore tunnel hele eller deler av vannveien. Søker opplyser at valg av tunnel medfører at kostnadene for prosjektet øker slik at prosjektet blir uaktuelt. Det opplyses at det kan være aktuelt å gå i fjell en kortere strekning gjennom Putthaugen for å unngå en vanskelig strekning med rørgate forbi elvekløften. Dette tiltaket har ikke blitt utredet fordi søker vurderer det omsøkte alternativet som bedre av hensyn til økonomi og miljø. Derfor vurderer ikke NVE en løsning med tunnel gjennom Putthaugen som en del av det omsøkte prosjektet.

Fylkesmannen i Oppland har i sin uttalelse forutsatt at prosjektet må innebære at tiltaket medfører valg av tunnel gjennom Putthaugen. Sel kommune har i sin vurdering også nevnt at det er ønskelig med tunnel gjennom Putthaugen. Søker har i sin kommentar til høringsuttalelsene uttalt at tunnel gjennom Putthaugen kun er aktuelt dersom det blir problematisk med rørgate på den delen av vannveien.

NVE har erfaring med at rørgater ofte medfører større landskapsmessig inngrep enn det som antas tidlig i planfasen. Det vil være en spesielt stor utfordring å fremføre rørgate rundt Putthaugen uten at elvekløften landskapsmessig vil endre form. Der rørgaten blir liggende i skrått terreng vil det sannsynligvis bli behov for relativt store sprengningsarbeider for at rørgaten skal bli liggende stabilt og for å komme frem med maskiner og utstyr. NVE er derfor av den oppfatning at rørgaten på den nevnte strekningen vil medføre et langt mer omfattende inngrep enn det som er beskrevet i søknaden, med de negative konsekvenser dette vil få for landskapet og direkte for bekkekløften.

NVE ser også store utfordringer ved bygging av rørgaten parallelt med høyspentlinja, nedover dalsiden. Rørgaten vil måtte gå over en relativt lang strekning med steinur. NVE er ikke kjent med at det er godkjent bygging av rørgate over steinur tidligere. Hovedgrunnen til dette er kravene til fundamentering for at rørgata skal ligge stabilt. For å få godkjent rørgata med hensyn til sikkerhet og ev. rørbrudd, er det en forutsetning at rørgata ligger stabilt. Skjerungsåa kraftverk er planlagt med en fallhøyde på om lag 560 meter. NVE er derfor av den oppfatning at kravet til ev. fundamentering av rørgaten over steinura sannsynligvis vil medføre terrenginngrep og landskapsmessige konsekvenser som er mer omfattende enn det som er beskrevet i konsesjonssøknaden. Det er også usikkert om det vil være mulig å få godkjent en teknisk løsning med rørgaten fundamentert på steinur.

Samlet sett mener NVE at rørgaten vil medføre terrenginngrep som vil få store negative konsekvenser for landskapet og bekkekløften da terrenget er svært krevende å anlegge en rørgate i. NVE mener at det i liten grad er mulig å tilpasse en rørgate til landskapet i en slik grad at virkningene i særlig grad reduseres.

Biologisk mangfold

Verdifulle naturtyper og rødlistearter

De verdifulle naturtypene bekkekløft og fossesprøytsone er registrert i influensområdet. Bekkekløften strekker seg fra høydekote ca. 870 og ned til ca. 720. Forekomsten er vurdert til å ha svært viktig (nasjonal) verdi (A). Årsaken til at naturtypen bekkekløft er ansett som viktig, slik det er beskrevet i DN-håndbok 13 (2006), er at de har konstant høy fuktighet og stabile miljøforhold. Samtidig har de store variasjoner i naturforhold som gir et høyt artsmangfold og tidvis stort innslag av rødlistearter. Truslene mot naturtypen bekkekløft er i følge DN-håndbok 13 knyttet til inngrep som endrer fuktighets- og lysforholdene.

I bekkekløfta ble lavarten trådrag (VU) funnet. Anders Breili, som har kartlagt Skjerungsåa, fant at forekomsten av trådrag var svært sparsom men tydelig påvirket av fossesprøyt. Breili vurderer potensialet for funn av flere spredte forekomster av arten som begrenset, men til stede. En del krevende lavarter i lungenever-samfunnet ble funnet på bergvegger langs elva, blant annet kort trollskjegg (NT) og spikeskjegg (NT). I tillegg ble ulvelav (VU) påvist i relativt rike forekomster på død furuved i den solrike, sørvendte delen av kløfta. I miljørapporten vurderes forekomstene av ulvelav i Skjerungsåa å være av de rikeste i Sel kommune. Ulvelaven vurderes således å være av regional betydning. På død furuved ble det også funnet enkelte forekomster av laven furuskjell (NT).

Nedenfor bekkekløfta er det registrert en fossesprøytsone som er vurdert til å ha viktig (regional) verdi (B). Fossesprøytsonen strekker seg fra høydekote ca. 550 og ned til ca. 380. Direktoratet for naturforvaltning startet i 2010 utarbeidelse av en egen handlingsplan for fossesprøytsoner. Dette vitner om at fossesprøytsoner har en høy prioritet og at det er viktig å få et bedre kunnskapsgrunnlag om denne naturtypen. Årsaken til at naturtypen fossesprøytsone er ansett som viktig, slik det er beskrevet i DN-håndbok 13 (2006), er at naturtypen er et særtrekk for Norge og er knyttet til spesielle hydrologiske forhold med stabil økologi. Den største trusselen mot fossesprøytsoner er i følge DN-håndbok 13, redusert vannføring som følge av vassdragsreguleringer. Naturtypen har vanligvis relativt lavt artsmangfold, men har ofte noen arter som ikke finnes ellers langs vassdrag. Artsmangfoldet langs nevnte fossesprøytsone er i begrenset grad undersøkt i detalj på grunn av dårlig tilgjengelighet på det meste av strekningen. I miljørapporten ble det likevel vurdert å være potensiale for i hvert fall to rødlistearter, russeburkne (NT) og hodeskodelav (VU).

I følge OEDs "Retningslinjer for små vannkraftverk" (2007), representerer fossesprøytsoner og bekkekløfter to naturtyper som Norge kan sies å ha et internasjonalt ansvar for. I disse retningslinjene heter det: *"Tiltak som kommer i konflikt med arter som er "kritisk truet" eller "sterkt truet", eller naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for, eller vil vanskeliggjøre internasjonale avtaler kan ikke påregnes konsesjon"*.

Ved en utbygging vil naturtypene fossesprøytsone og bekkekløft etter NVEs mening bli negativt påvirket som følge av sterkt redusert vannføring i elva. Selv om det tidvis vil være flomoverløp i elva, spesielt under snøsmeltingen i mai og ved store nedbørsmengder, viser søknadens vannføringskurve for et middels år at det i en relativt stor del av vekstsesongen bare vil være minstevannføring og et begrenset bidrag fra restfelt igjen på utbyggingsstrekningen. Minstevannføring kan bidra til å opprettholde en viss luftfuktighet i bekkekløfta, men det er etter vår oppfatning høyst tvilsomt at den begrensede minstevannføringen på 30 l/s er tilstrekkelig til å opprettholde bekkekløftens verdi. Etter vår vurdering må det slippes en betraktelig høyere minstevannføring for å avbøte de negative konsekvensene for bekkekløften. Utenom snøsmeltingen som vanligvis forekommer i juni og ved store

nedbørmengder vil Skjerungsåa bli kraftig redusert ved en utbygging. Dette vil etter vår vurdering medføre store negative konsekvenser for den verdifulle naturtypen fossesprøytsone. NVE merker seg at deler av naturtypene ikke har vært mulig å kartlegge pga. vanskelig tilgjengelighet og at det i miljørapporten vurderes at området har potensial for funn av sjeldne arter. Vi viser i denne sammenheng til føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9.

I konsesjonsspørsmålet har NVE tillagt potensialet for ytterligere funn av sårbare/true arter noe vekt og i den sammenheng vurdert om det er avbøtende tiltak som i tilstrekkelig grad kan redusere konfliktnivået, jf. også naturmangfoldloven § 11. Minstevannføring er et tiltak som kan ha en positiv effekt i de fleste saker, men etter vår vurdering må den settes så høyt for å være sikker på å ivareta rødlistede arter at dette ikke anses som relevant. Vannvei i rør gjennom Putthaugen kunne redusert konfliktnivået noe, også for biologisk mangfold, ved at bekkeløftmiljøet i større grad vil forbli urørt, men vannføringsreduksjonen vil fortsatt være av stor negativ betydning. Vi har også merket oss at søker i liten grad har vært villig til å vurdere et slikt alternativ.

Etter vår vurdering vil tiltaket slik det er omsøkt være i konflikt med Olje- og energidepartementets retningslinjer for ivaretagelse av rødlistede arter og naturtyper av stor verdi. I disse er det anført at slike tiltak må påregne pålegg om avbøtende tiltak som kan redusere konfliktnivået, men som nevnt kan ikke NVE her se at dette er mulig å fullt ut ivareta på en god måte i denne saken.

Fugl

Det er registrert fossekallreir langs elva. En utbygging som omsøkt kan etter NVEs vurdering forringe livsmiljøet for fossekallen. Mindre vannføring i elva i hekkesesongen vil gi mindre fossesprøyt og lavere lydnivå fra fosser og stryk slik at hekkelasser kan bli avslørt når ungene tigger etter mat. Etablering av predatorsikre hekkelasser på egnede steder kan være et godt avbøtende tiltak. Dette er pålegg som Fylkesmannen kan gi gjennom standardvilkår for naturforvaltning dersom det gis konsesjon til tiltaket.

Fisk

I følge miljørapporten er ikke Skjerungsåa fiskeførende på berørt elvestrekning, men det antas at fisk trolig går opp i Skjerungsåa nedenfor E6. Dette er ikke vurdert nærmere i miljørapporten, og det har heller ikke vært et tema i høringsrunden. Nedstrøms kraftstasjonen kan stans i kraftverket medføre stranding av fisk og rogn. Etter NVEs vurdering er likevel ikke fiskeverdiene og konsekvensene for fisk i vassdraget av en slik art at det må pålegges omløpsventil i kraftstasjonen ved en ev. konsesjon.

Forholdet til naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1. juli 2009. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet krav til kunnskapsgrunnlag, føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. I NVEs vurdering av søknaden om Skjerungsåa kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i §§ 4 og 5, samt §§ 8-12, jf. lovens § 7 om prinsipper for offentlig beslutningstaking.

Forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer § 4

Jf. naturmangfoldloven § 4 er målet for naturtyper at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde, og med det arts- og økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype.

§ 52 i naturmangfoldloven kapittel VI, åpner for at det kan fastsettes forskrift som gir naturtyper status som utvalgt for å fremme målet i lovens § 4. NVE vurderer videre at truede og/eller sårbare vegetasjonstyper eller områder som er kartlagt som naturtyper med verdi viktig (B) eller svært viktig (A) bør vektlegges sterkere enn trivielle vegetasjonstyper og naturtyper. Ingen av de registrerte naturtypene i influensområdet, er blant naturtypene som til nå er fastsatte som utvalgte naturtyper. De verdifulle naturtypene bekkekløft og fossesprøytsone, som henholdsvis er gitt verdi svært viktig (A) og viktig (B), er registrert i influensområdet. Etter NVEs syn kan en utbygging medføre negative konsekvenser for disse naturtypene, og en utbygging kan derfor være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper.

Forvaltningsmål for arter § 5

Jf. naturmangfoldloven § 5 er målet at arter og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og slik at artene forekommer i levedyktige bestander, i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet, ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og øvrige økologiske betingelser.

Naturmangfoldloven § 23 åpner for at det kan fastsettes forskrifter med arter som skal prioriteres for å fremme målet i lovens § 5. Ingen av de registrerte artene i influensområdet er blant artene som til nå har blitt fastsatt som prioriterte arter. NVEs vurdering er at truede og/eller sårbare arter bør vektlegges sterkere enn trivielle arter med livskraftige bestander. I influensområdet er artene trådrag (VU), ulvelav (VU), kort trollskjegg (NT), spikeskjegg (NT), furuskjell (NT) og gryntjafs (NT) registrert. Deler av bekkekløften og fossesprøytsonen er ikke undersøkt, og det kan være potensial for ytterligere funn av trua/sårbare arter. Fraføring av vann på den berørte elvestrekningen og legging av rørgate i øvre del kan føre til at levevilkårene for disse artene kan bli forringet.

Kunnskapsgrunnlaget § 8

Det følger av naturmangfoldloven § 8 første ledd at beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand og effekten av påvirkninger.

Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Biologisk mangfold i influensområdet er kartlagt i en egen rapport som er utarbeidet for Skjerungsåa kraftverk. Videre har søknaden blitt sendt på alminnelig høring til regionale og lokale myndigheter, samt interesseorganisasjoner. NVE har også vært på befaring i området med representanter for søker, Sel kommune, FNF-Oppland og Vern Nedre Otta. Søk i naturbase 06.06.2012 har ikke avdekket nye registreringer av arter eller naturmiljøer ut over det som er kjent fra tidligere. På bakgrunn av dette anser NVE kunnskapsgrunnlaget for å være godt på de fleste punkter.

Føre-var-prinsippet § 9

Bestemmelsen skal ses i sammenheng med vurderingen av kunnskapsgrunnlaget, som er omtalt ovenfor. For at bestemmelsen skal komme til anvendelse er det en forutsetning at det foreligger en reell risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, men det er ikke et krav om sannsynlighetsovervekt for at en skade vil inntre.

Etter NVEs syn er det knyttet usikkerhet til konsekvensene en utbygging kan ha for de registrerte verdifulle naturtypene bekkekløft og fossesprøytsone. Videre er disse naturtypene antatt å ha potensial for funn av ytterligere trua og sjeldne arter. NVE vil derfor legge til grunn en føre-var vurdering i denne saken.

Økosystemtilnærming og samlet belastning § 10

Naturmangfoldloven § 10 fastsetter prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette innebærer at man må ha kunnskap også om andre tiltak og påvirkninger på økosystemet slik at en kan identifisere den samlede belastningen, jf. også formuleringen i § 8 om "effekten av påvirkninger". I vurderingen av samlet belastning skal det både tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og forventede fremtidige inngrep.

NVE har foretatt en vurdering av tilgjengelig informasjon om naturtypen bekkekløft i Sel kommune. Vi har tatt utgangspunkt i informasjon som er tilgjengelig på naturbase.no og i DN's bekkekløftprosjekt. Bekkekløftprosjektet i regi av DN har registrert tre kløfter i kommunen, der Sjøa ved Skogbygdi og Sagåa er vurdert som nasjonal verdifull, mens Roståa er vurdert som regional verdifull. Det er også registrert en bekkekløft (Fagerliåa nedre) vest for Skjerungsåa i DN's naturbase. Alle disse fire bekkekløftene har blitt verdisatt til verdien A, svært viktig, i naturbase.

På bakgrunn av dette relativt begrensede materialet så er det vanskelig å si noe konkret om den samlede belastningen som naturtypen bekkekløft vil oppleve dersom Skjerungsåa bygges ut. Lokaltetene kan hver for seg utgjøre viktige kjerneområder for arter som er tilknyttet miljøer av denne typen. Vi ser likevel at alle sidebekkene som er omsøkt utbygd innenfor kommunen, jf. tabell nedenfor, synes å ha store verdier i form av viktige bekkekløfter og flere registrerte rødlistearter.

Omsøkte kraftverk	Produksjon (GWh/år)	Status	Interesser som kan bli berørt
Rosten kraftverk m. inntak av nedre del av Fagerliåa	183,2	NVEs innstilling til OED (positiv)	Landskap, prioriterte naturtyper (bekkekløft klasse A), rødlistearter, reiseliv
Skjerungsåa	6,5	Søknad	Landskap, prioriterte naturtyper (bekkekløft klasse A), rødlistearter
Fagerliåa	14,5	Søknad til kvalitetssikring	Prioriterte naturtyper (bekkekløft klasse A), rødlistearter
Ula	13,1	Søknad til kvalitetssikring	Prioriterte naturtyper (bekkekløft klasse B, fossesprutsoner), rødlistearter, landskap (foss), friluftsliv, reiseliv

Tabell over sidevassdrag som kan bli berørt av kraftutbygging i Sel kommune

DN's bekkekløftprosjekt konkluderer med at Oppland fylke inneholder mange verdifulle kløfter, særlig i Gudbrandsdalen. Ut i fra de kart som foreligger i det prosjektet kan det se ut som om Sel kommune ligger nært kjerneområdene for denne naturtypen i fylket, når man også tar med bekkekløftene som er registrert i Fagerliåa og Skjerungsåa. NVE mener at en utbygging av Skjerungsåa kan føre til vesentlige endringer av økosystemet i bekkekløfta.

Vi vil her bemerke at som følge av at Fagerliåa ble ansett å ha store verdi med rikt naturmiljø anbefalte NVE i sin innstilling til OED at denne ikke tas med i en utbygging av Rosten kraftverk. Dette vil redusere produksjonen i Rosten kraftverk med ca. 5 GWh/år.

NVE mener at en utbygging av Skjerungsåa også vil ha stor negativ betydning for naturtyper og artsmangfoldet i vassdraget. Vi mener at de samme hensyn som ble lagt til grunn i den innstillingen også bør være førende i denne saken.

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder § 12

Bestemmelsen gjelder valg av driftsmetoder, teknikk eller lokalisering "for å unngå eller begrense skader" på naturmangfoldet. I konsesjonsvurderingen ser NVE på mulige tiltak for å unngå eller begrense negative konsekvenser for naturmangfold. Utover det omsøkte alternativet med rørgate, har det vært skissert en tunnelloøsning ned til kraftstasjonen. Et tunnelalternativ ville medført et langt mindre landskapsinngrep enn den omsøkte rørgata, men som nevnt tidligere er dette ikke lagt frem som gjennomarbeidet alternativ fra søkers side.

Skredfare

I influensområdet er det etter NVEs vurdering et potensial for at det kan gå skred, spesielt steinsprang. Området der rørgaten er tenkt boltet fast i fjellet vil være mest utsatt. I tillegg vil det være en utfordring med hensyn til skredfare på den strekningen der rørgaten planlegges lagt over steinur. Dette bør det tas hensyn til, og etter NVEs syn er dette forhold som kan ivaretas gjennom detaljplangodkjenning ved en ev. konsesjon i og med at det vil være krav til den som ev. skal prosjektere rørgate og som vil ansvarlig for å dokumentere at sikkerheten er ivaretatt på en tilfredsstillende måte i henhold til de krav som gjelder for klassifiserte anlegg.

Samlet belastning

Samlet belastning utgjør her konsekvensene av flere vannkraftanlegg innenfor et geografisk avgrenset område. Selv om det enkelte utbyggingsprosjekt kan ha relativt begrensede negative virkninger for miljø og andre brukerinteresser, kan de samlede effektene av mange slike prosjekter få store konsekvenser.

NVE mener at en samlet belastning av en eventuell utbygging må inngå i vurderingen. Gjennom konsesjonsbehandlingen har NVE anledning til å legge vekt på den samlede belastningen av vannkraftutbygging i et geografisk avgrenset område. Dette kommer klart frem i forarbeidene til vannressursloven i Ot.Prp. nr. 39 (1998-1999) side 343, og OEDs retningslinjer for små vannkraftverk (juni 2007).

FNF-Oppland og Vern Nedre Otta ønsker en helhetlig vurdering av Gudbrandsdalslågen med sideelver og de er bekymret for hva en "bit-for-bit" utbygging av vassdragene kan føre til av uheldige konsekvenser. Etter vårt syn er dette en svært omfattende øvelse da nedslagsfeltet til Lågen er svært stort og langstrakt med varierende naturmiljø. NVE vil likevel til en viss grad ta hensyn til dette fremover ved at kjente småkraftsøknader i nedbørfeltet som foreløpig har ligget i kø vil tas til behandling samtidig vinteren 2012/2013. Vi har likevel ikke funnet grunnlag for å utsette behandlingen av denne saken i påvente av en slik behandling da vi mener at det kunnskapsgrunnlaget vi besitter er mer enn godt nok til å fatte et vedtak.

Samlet belastning jf. naturmangfoldloven §10

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1. juli 2009. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet "føre-var" prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. En vurdering av samlet belastning mht. naturmangfoldloven § 10 er utført i kap. foran som omhandler "naturens mangfold".

Samlet belastning for tema landskap

For å kunne gjøre en vurdering av samlet belastning må vi avgrense et område som kan ligge til grunn for denne vurderingen. Å foreta en helhetlig vurdering av Lågen med sideelver blir omfattende, og NVE tror ikke dette vil være hensiktsmessig i forbindelse med vurderingen av Skjerungsåa kraftverk i Sel. Vi har derfor avgrenset vår vurdering til i større grad å gjøre noen betraktninger knyttet til virkninger i nær avstand

NVE har til behandling flere andre kraftverksprosjekter som ligger i nærheten av Skjerungsåa og som vil berøre Lågen og/eller sidevassdrag. De mest omfattende planene ligger i hovedvassdraget og gjelder Kåja kraftverk nær Vinstra, Nedre Otta kraftverk og Rosten kraftverk. Nedre Otta er planlagt med en installert effekt på 94 MW og en årlig produksjon på 387 GWh. Rosten kraftverk er tilsvarende planlagt med en installert effekt på 80 MW og en produksjon på 177 GWh/år, mens Kåja kraftverk planlegges med installert effekt på 34 MW og opp til 135 GWh/år. Bortsett fra denne søknaden om Skjerungsåa kraftverk foreligger det også søknader om bygging småkraftverk i Fagerliåe og Ula innenfor Sel kommune.

NVE mener virkningene av små kraftverk best vurderes for seg, da det blir en annen vektning mellom fordeler ved kraftproduksjon og ulemper for større kraftverk og i mange tilfelle også andre landskapsvirkninger. Vi har derfor ikke trukket de større kraftverkene med i vurderingen, annet enn som nevnt foran om at nedre del av Fagerliåe ikke anbefales å tas inn som bekkeinntak i Rosten kraftverk.

NVE mener at landskapsvirkninger i småkraftsøknader i flere tilfelle kan være store, selv om inngrepene ikke alltid blir sett på lang avstand. Det vil ofte være svært sidebratt før en kommer ut fra kløften og kan føre rørgaten i et mindre sidehellende terreng. Ut fra kløftene vil det kunne bli store og skjemmende landskapsinngrep med høye skjæringer. Dette er forhold som NVE er bevisst på, men det er vanskelig å trekke dette inn i en totalvurdering da det først vil være gjennom befarig på det enkelte prosjekt at det vil bli klart hvordan virkningene vil kunne bli.

Slik vi ser det vil likevel en utbygging av Skjerungsåa medføre en markert endring av landskapsbildet i området. Vi mener at ved å gi aksept for den type landskapsinngrep som her er planlagt vil dette kunne gi uheldige føringer som hva som må aksepteres også ved behandling av fremtidige småkraftsøknader, både innenfor Sel kommune og ellers i sideelvene i Lågenfeltet.

Oppsummering

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 6,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. I 2010 klarerte NVE om lag 0,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

Etter høringsrunden ble det klart at den største konflikten er konsekvensene for naturmangfoldet i Skjerungsåa og Skjerungsåa som landskapselement. Sel kommune har ingen vesentlige merknader til prosjektet. Fylkesmannen i Oppland ønsker at det bores tunnel i den øvre delen av vannveien. FNF-Oppland og gruppen Vern Nedre Otta mener at det ikke bør gis tillatelse til en utbygging og mener det må lages en helhetlig plan for småkraftutbygging i Lågens nedslagsfelt.

Skjerungsåa utgjør etter NVEs oppfatning et verdifullt landskapselement. På den berørte elvestrekningen vil Skjerungsåa i perioder bli vesentlig redusert som følge av redusert vannføring. I tillegg vil etablering av rørgate i et meget krevende og synlig område gi betydelige terrenginngrep i landskapet. NVE mener at det er vanskelig å få rørgaten fundamentert tilstrekkelig der den er planlagt over en steinur, uten at det vil medføre store terrenginngrep. Denne problematikken fremkommer ikke tydelig av søknaden.

En bekkekløft med A-verdi, en fossesprøytzone med B-verdi og den sårbare lavarten trådrag er registrert på elvestrekningen som fraføres vann. Rørgaten vil også kunne påvirke en regionalt viktig forekomst av den sårbare lavarten ulvelav. Etter vår oppfatning vil redusert vannføring og legging av rørgate medføre negative konsekvenser for biologiske verdier i og langs elven.

Selv om tiltaket vil gi positive virkninger gjennom noe økt kraftproduksjon og lokal verdiskapning, mener NVE at disse fordelene ikke oppveier ulempene. NVE mener at ulempene ved bygging av kraftverket vil være spesielt store for landskap og biologisk mangfold.

NVEs konklusjon

NVE mener at ulempen ved bygging av Skjerungsåa kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. Vi gir derfor ikke tillatelse til bygging av Skjerungsåa kraftverk.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.